

BEVAR MIG VEL

Nyhedsbrev marts 2010

Foreningen for
Bygnings- og Landskabskultur
i Holbæk Kommune

Tidsskriftet
BEVAR MIG VEL
udgives af

Foreningen for
Bygnings- og Landskabskultur
i Holbæk Kommune

Bestyrelsen

Peter Sørenius, formand
Bakkekammen 27
4300 Holbæk
e-mail: florenius@tiscali.dk

Steen Olsen, kasserer
Stuðiestræde 11
4300 Holbæk
email: sholsen@dk.ibm.com

Ole PB Nielsen, sekretær og arkivar
Rølighedsstræde 18
4300 Holbæk
email: opbn@hotmail.com

Steen-Kristian Eriksen, bestyrelsesmedlem
Nyvej 3
4440 Mørkov
email: elsker@anarki.dk

Peter Korsgaard, bestyrelsesmedlem
Stillidsvej 27
4300 Holbæk
email: korsgd@tiscali.dk

Suppleanter til bestyrelsen

Henning Hansen
Klosterporten 12
4300 Holbæk
email: henning@holb-kgd.dk

Ole Ramskov
Falkevej 5
4300 Holbæk
email: olegrethe@post.tele.dk

Paul Syberg
Gl. Skovvej 50
4340 Tølløse
email: syberg@privat.dk

Marina Wijngaard
Østergade 20
4340 Tølløse
email: marina@tollose.dk

Firmamedlemskaber:

Andelslandsbyen Nyvang
Arkitekt Jørgen Herold Andersen A/S
Arkitekt Thomas Kullegaard A/S
Arkitekterne Bahn Tegnestue
Arkitektgruppen Holbæk A/S
Danske Bank
Ejendomsmægler E.H. Jørgensens Sønner
Elinstallatør Aage Højmark
Finn's Blik & Isolering
Grandejendommen v/ Ulrik Lønberg
Holbæk Kirkegårde og Krematorium
Holbæk Malerservice
v/ Malermester Ole Larsen
Holbæk Regionens Turistbureau
Holbæk Rørmontage
Holbæk Stadsarkiv
Holmegaard & Bertelsen ApS
Husets Tømrer
Jyske Bank
Landinspektør Henning Østergaard
L.N. Agentur "Iceman"
Malermester Mogens Eriksen
MarcoPlan Enterprise A/S
Realkredit Danmark
Rådg. Ing. Oluf Jørgensen A/S
Slagtermester Jørgen Hansen
Sparekassen Sjælland
Træ Industri Byg
Tømrermester Henrik Jørgensen
Tømrermester Niels Dreyer
Vesterlunds Ejendoms kontor A/S

Forsidefoto: Holbæk skyline set fra isen på Holbæk Fjord, der ligesom nedenstående foto viser en sjældnen vinkel på byen og dens liv en vintersøndag i februar. Folkevandring på isen mellem Holbæk og Horby/ Tuse Næs. Fot.: Peter Sørenius 7.02.2010.

Generalforsamling

onsdag den 17. marts 2010 kl. 19.00

i Klostersalen, Klosterstræde 7, 4300 Holbæk

Dagsorden efter vedtægterne

Kl. 20 er der foredrag ved fotojournalist Thomas Larsen om sine fotografier fra Holbæk i februar 2010 (Holbæk Amts Venstreblad) samt ved historiker Peter Korsgaard om foreningens bogprojekt

Dagsorden for generalforsamlingen:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Beretning ved formanden for bestyrelsen
4. Forelæggelse af revideret regnskab til godkendelse
5. Behandling af eventuelle forslag fra bestyrelsen eller medlemmerne
  - a) Bestyrelsen foreslår uændret kontingent: Ordinære medlemmer kr. 200,- ; firmamedlemmer kr. 350,-

6. Valg af bestyrelsesmedlemmer

På valg:

Steen Olsen

Steen-Kristian Eriksen

- der begge modtager genvalg

Suppleanter:

Henning Hansen

Ole Ramskov

Paul Syberg

Marina Wijngaard

- der alle modtager genvalg

Herudover kan der vælges yderligere 2 suppleanter

7. Valg af revisorer og revisorsuppleant

Leif Bahn

Peter Linstow

Peter Blumensaadt (suppl.)

der alle modtager genvalg

8. Eventuelt

På bestyrelsens vegne

Peter Sorenus

formand

Foredragene kl 20 er åbne for alle. Der er gratis adgang samt plads til spørgsmål og debat. De fremmødte kan gratis erhverve sig et stk. af foreningens smukke plakat om døre.

Årsberetning 2009 ved formanden

Den finansielle krise, der ramte globalt i sidste halvår af 2008 satte sig fast i 2009 og udviklede sig til en økonomisk. Også den viste sig at blive global. På det lokale niveau har den sat tydelige spor. De mange byggetomter i Holbæk midtby: Lassens Gård og Jarlen på byens hovedstrøg, Realskolegrunden ved Kastanievej og grunden ved Dahlgårds gamle maskinfabrik på Erik Menvedsvej vidner om en manglende evne eller lyst til at kaste sig ud i byggeprojekter og er vel nogle af de tydeligste og mest iøjnefaldende eksempler på økonomisk krise. Tilsvarende har man ikke i mands minde set så stort et antal tvangsauktioner annonceret i Holbæk Amts Venstreblad som i disse tider.

Det kan tages som udtryk for, at der generelt er færre midler til at bygge, renovere og restaurere for eller at lysten til at begive sig ud i den type projekter er hæmmet af økonomisk usikkerhed. 2009 var tillige kommunalt valgår, og der er en tendens til, at et forestående valg får kommunalpolitikere til at satse på det sikre.

Hvad nu årsagen end har været, fremstår året 2009 også for FBL-Holbæk som et tilsyneladende mindre aktivt år. Det beror på, at antallet af lokalplaner, der involverer følsomme områder, har været markant faldende.

Tuse Kro har længe været et smertensbarn. Det har været nævnt for, Tuse Kro er fredet, men de seneste år også ubeboet. Det betyder, at huset står uopvarmet, og der er ingen kærlige eller kyndige hænder, der tager vare på bygningen. Den er i privat eje, men forfalder. Vi har flere gange med fotodokumentation gjort Kulturarvsstyrelsen opmærksom på bygningens vedligeholdelsesstand, men vi har ikke registreret nogen

Ovenfor tv.: Østgavlen på Tuse Kro 18.11.2007.
Ovenfor th.: Samme gavl i anden vinkel 30.09.2009.

Tuse Kirke og Kro udgør med Tuse Forsamlingshus og den bevarede del af den gamle bebyggelse et udtrykfuldt kulturmiljø omkring den vej, som en gang var hovedfærdselsåren mellem Roskilde og Kalundborg. Vejen gik ikke gennem kabstaden Holbæk.

Fot.: Pæter Sørenius
21.01.2010

direkte reaktion fra styrelsens side, hverken i svar til os eller ved synligt vedligehold af bygningen. Vi giver imidlertid ikke op og holder fortsat øje med situationen.

Tølløse Remise, der har Foreningen Tølløse Remise som frontkæmper, blev i 2009 besigtiget med henblik på en støtteudtalelse fra os. Den fik følgende ordlyd af en enig bestyrelse:

"Bestyrelsen for Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur i Holbæk Kommune foretog onsdag den 5. august 2009 besigtigelse af bygningen Tølløse Remise, beliggende i tilknytning til sporterrænet ved Tølløse Station. Bestyrelsen var med 7 personer næsten fuldtalig. Der blev ved besigtigelsen optaget et antal digitale fotografier.

Der er ingen tvivl om, at DSB-arkitekten Heinrich Wencks remisebygning i Tølløse har stor kulturhistorisk værdi og stor fortælleværdi på stedet. Bygningen har undergået visse bygningsmæssige ændringer som følge af udviklingsmæssige ændringer i spormateriellets beskaffenhed. Lokomotiver blev med tiden bredere, hvorfor vognportene blev udvidet. Det er selvklaart med til at brede historiefortællingen ud.

Det blev ved besigtigelsen også klart, at bygningen trænger voldsomt til istandsættelse efter at være blevet stormskadet for år tilbage. Dele af taget mangler, sætningsskader er opstået og mindre dele af murværket er faldet sammen. Den umiddelbare opfattelse var, at substantielle midler måtte tilføres for at redde bygningen.

De digitale optagelser fra besigtigelsen har formanden senere forelagt en sagkyndig murer, der ud fra det materiale udtalte, at skaderne ikke var uoprettelige.

Bestyrelsen for FBL-Holbæk vil hermed ønske Foreningen Tølløse Remise held og lykke i bestræbelserne på at skaffe midler til en renovering/ restaurering af et interessant, kulturhistorisk bygningsværk i Tølløse."

Tølløse Remise. Der ses tydelige sætningsskader i murværket. De er opstået delvis p.g.a. manglende vedligehold, dels som følge af en tidlig, nødvendig udvidelse af vognportene, stormskade og vejrligets indhug. Fot.: Peter Sørenius 05.08.2009.

Temaet for Bygningskulturens Dag var i 2009 Verdenskulturarv. Det er et overordentligt spændende emne, men vanskeligt at belyse i Holbæk.

FBL-Holbæk og Landsforeningen har leveret aktive bidrag til fredningsbestræbelserne for Brorfeldeobservatoriet og Holbæk Seminarium, eller som sidstnævnte hedder i dag: University College Sjælland. Kulturarvsstyrelsen udsendte 15. januar 2010 et såkaldt beslutningsbrev om fredningen. Styrelsens beslutning er anket den 10. februar i år.

Da det i foråret begyndte at rumle med rygter omkring Brorfelde, tog bestyrelsen for FBL-Holbæk på besigtigelse på stedet, hvor den kyndige civilastronom Hans Jørn Fogh Olsen viste rundt. Vi var af den opfattelse, at det samlede bygningsmiljø udgjorde et kulturhistorisk interessant hele og ville bakke op om en fredning.

Det Særlige Bygningssyn indstillede i august 2009, at Brorfelde Observatoriet, bestående af de fire stjernekkertbygninger, værkstedsbygningen, hovedbygningen, de fem tjenesteboliger samt det tilhørende vejanlæg og de arkitektonisk bearbejdede cirkulære jordvolde med de dobbelte hække omkring boligerne, opført 1953-1962 ved arkitekt Kaj Gottlob og landskabet bearbejdet af havearkitekt Georg Georgsen, Observator Gyldenkernes Vej 3-15, matr.nr. 1 I Brorfelde, Holbæk Kommune, bliver fredet.

I 2009 begyndte arbejdet så småt med at få genoplivet Bygningsforbedringsfonden i Holbæk Kommune.

Ø.tv.: Stjernekkertbygning på observatoriebakken ved Brorfelde.

Fot.: Peter Sorenus
01.04.2009.

Ø.th. Byggetomten og det store hul ved Lassens Gård – her set fra Bagstræde, Holbæk.

Fot.: Peter Sorenus
08.01.2010.

Tv. Brorfelde Observatorium. Observatorbolig med markant haveanlæg. Bemærk de dobbelte, cirkulære hække. Fot.: Peter Sorenus 01.04.2009.

Efter årsskiftet er der etableret kontakt, først med det åbne brev til det nyvalgte byråd, senere med direkte kontakt til fondens nye sekretær. Såfremt fonden genoplives og gøres aktiv, ønsker FBL-Holbæk at blive repræsenteret i fondens bestyrelse, da vi har flere gode forslag til støtteegnede bygninger eller dele af bygninger. Da Søstrenes Gård på Ahlgade i Holbæk for år tilbage skulle bygningsrenoveres, blev de originale og ganske nydelige portløje henstillet til udsmidning. FBL-Holbæk fik reddet dørene med henblik på senere restaurering og genopsættelse ud til Ahlgade. Her kunne en aktiv Bygningsforbedringsfond have været gavnlig.

Som lovet ved flere lejligheder er der endelig sket noget med foreningens hjemmeside www.fbl-holbaek.dk, hvor vi har lagt flere numre af Bevar Mig vel ud som pdf-filer. Der er endvidere etableret flere nyttige links, til By & Land, til Holbæk Kommune m.fl. Det er vort håb, at web-siden kan blive udbygget til at rumme mange flere oplysninger og aktive artikler.

FBL-Holbæks bogprojekt skrider fremad. Vi har måske ikke været så flittige som ønskeligt, men den skal nok blive færdig. Den nyvalgte borgmester, Søren Kjærsgaard, er blevet opfordret til at bidrage til bogen med en bygning eller et landskab, som han finder interessant i kommunen. Vi siger på at udarbejde en spændende og rigtig flot bog med overraskende og skæve blik på bygninger og landskaber i kommunen. Vi arbejder tillige på at opnå støtte til trykning og udgivelse fra private fonde og/eller kommunen. Den store befolkningstilvækst som kommunen har fået de sidste par år skyldes for en stor del tilflyttere, og det kunne da være, at Holbæk Kommune ville se med milde øjne på et bogprojekt, der præsenterer kommunen i sin store mangfoldighed.

Fotografierne nedenfor: o.tv. Bryggergården i Kirkestræde, Holbæk, er omfattet af lokalplanen for karreen Smedelundsgade, Ahlgade, Klosterstræde og Kirkestræde. Uagtet forfaldet har sat sig tydelige spor fornemmes endnu stedets intimitet – såvel charmerende som vemodigt. Fot.: 23.02.2010.

Ø.th. Dahlgaards Vandværksindustri på Erik Menvedsvej, Holbæk. Fot.: 27.08.2006.

N.tv. Plankeværket, der fra Ahlgade skjuler byggetomten, hvor tidligere Jarlen lå, ser ikke videre spændende ud i gadebilledet. Fot.: 23.02.2010. N.th. Del af byggetomten Jarlen set fra Kirkestræde, Holbæk. Alle fot.: Peter Sørenius 23.02.2010.

Et meget prisværdigt restaurerings- og renoveringsprojekt er på privat initiativ sat i gang i 2009. Det er Vivi Meldgaard, Dragerupvej 33, Dragerup, som har sat turbo på det restaureringsarbejde hun og hendes nu afdøde mand påbegyndte for adskillige år tilbage. Huset står i BBR som opført i 1827 og hører dermed til de gamle i kommunen. Nye kittfalsede, koblede vinduer har stået klar længe, men har måttet vente på udlusning eller delvis udskiftning af bindingsværket. Arbejde på stråtag, bindingsværk, vinduer og indkørsel er sat i gang ved årsskiftet. Gulvene er gravet op og nye støbte – nu med gulvvarme. Alt arbejde søges løst med de bedste materialer svarende til huset og efter bedste forskrifter. Fot.: Peter Sørenius 25.01.2010